



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 503/2022-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, v mene ktorej koná prokurista a advokát JUDr. Igor Vranka, LL.M., proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Obdo 29/2021 z 27. apríla 2022 a proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 4 Cob 1/2019-421 z 21. januára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Obe napadnuté rozhodnutia navrhuje zrušiť a žiada priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutých rozhodnutí vyplýva nasledujúci stav veci:

2.1. Sťažovateľka sa od žalovanej domáhala na Okresnom súde Humenné (ďalej len „okresný súd“) (konanie bolo vedené pod sp. zn. 7 Cb 175/2017) vydania bezdôvodného obohatenia. Okresný súd žalobu rozsudkom zo 17. septembra 2018 zamietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia dospel

k záveru, že medzi sťažovateľkou a žalovanou došlo k uzavretiu nájomnej zmluvy konkludentne. Poukázal pritom na skutočnosť, že sťažovateľka dovolila žalovanej užívať Halu A od roku 2013 za dohodnutú odplatu na základe ňou vystavených faktúr. V rokoch 2014 a 2015 sťažovateľka žalovanej neúčtovala cenu za užívanie Haly A a zároveň neuskutočnila žiadne právne kroky k ochrane jej vlastníckeho práva z dôvodu neoprávneného užívania Haly A žalovanou. Následne v roku 2016 sťažovateľka vystavovala faktúry žalovanej za užívanie Haly A, ktoré boli reklamované a dobropisované žalovanou. Svoj nárok si v žalobe vymedzila ako bezdôvodné obohatenie za užívanie nehnuteľnosti bez právneho dôvodu v sume zodpovedajúcej výške odplaty, ktorá podľa jej tvrdenia predstavuje polovicu nájomného za užívanie obdobnej nehnuteľnosti. Okresný súd k námietke sťažovateľky, že nemohla byť nájomná zmluva uzatvorená konkludentne, keďže ide o nájom nebytových priestorov v Hale A, uviedol, že žalovaný platil odplatu za užívanie Haly A na základe faktúr vystavených sťažovateľkou, kde ako dôvod účtovania bol uvedený nájomný vzťah medzi stranami sporu za užívanie Haly A aj bez uzatvorenej písomnej zmluvy (bod 48). Pokiaľ išlo o tvrdenia sťažovateľky, že jej vôľa bola uzavrieť zmluvu o nájme nebytových priestorov, ktorej návrh zaslala žalovanej v septembri 2016 a žalovaná ju pripomienkovala v časti výšky nájmu, a preto nedošlo k jej uzavretiu, okresný súd uviedol, že z rozhodných skutočností obchodnoprávneho vzťahu medzi stranami sporu je zrejmé, že došlo k akceptácii platieb za užívanie Haly A zo strany sťažovateľky na základe ňou vystavených faktúr žalovanej, čo svedčí vzhľadom na okolnosti prípadu o tom, že bola konkludentne uzavretá zmluva o nájme, preto neobstojí tvrdenie sťažovateľky o tom, že jej skutočnou vôľou bolo uzatvoriť zmluvu o nájme nebytových priestorov a že nemala záujem uzavrieť klasickú nájomnú zmluvu. Z uvedených dôvodov okresný súd žalobu zamietol.

2.2. Na základe odvolania Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 4 Cob 1/2019-421 z 21. januára 2020 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“) potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. K odvolacej námietke, že jej procesným postupom súdu prvej inštancie bola odňatá možnosť konať v dôsledku odmietnutia vykonania dôkazu navrhnutým výsluchom bývalého štatutára sťažovateľky, poukázal na obsah zápisnice z pojednávania zo 17. septembra 2017, z ktorej vyplýva, že sťažovateľka ospravedlnenie neúčasti bývalého štatutára sťažovateľky na pojednávaní žiadnymi relevantnými dokladmi nepreukázala, v tejto súvislosti ďalej krajský súd konštatoval, že obsahom spisu sú obsiahle vyjadrenia oboch strán sporu, v ktorých sa strany vyjadrili ku všetkým skutočnostiam, preto považoval vykonanie tohto dôkazu za nadbytočné. Navyše, sťažovateľka bližšie nezdôvodnila, ktoré skutočnosti sa mali výsluchom ozrejiť, preto odvolací súd nepovažoval postup súdu prvej inštancie za porušenie procesných práv sťažovateľky a jej námietku vyhodnotil ako nedôvodnú (bod 9 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu). K námietke nesprávnych skutkových zistení súdu prvej inštancie krajský súd uviedol, že obsahom spisu (č. l. 259 až 261, pozn.) je návrh zmluvy č. 01/2016/NZ označenej ako „zmluva o nájme časti stavby a pozemkov“ s odkazom na § 633 a nasl. Občianskeho zákonníka, na ktorú žalovaná reagovala mailom zo 7. septembra 2016. Pripomienkovaná zmluva nesie znaky zmluvy o nájme nebytových priestorov, avšak na č. l. 295 až 298 sa opäť nachádza návrh nájomnej zmluvy č. 01/2016/NZ, na ktorú žalovaná reagovala pripomienkami 16. septembra 2016, kde predmetný návrh zmluvy odkazuje na § 663 Občianskeho zákonníka. S poukazom

na tieto a ďalšie listinné dôkazy krajský súd konštatoval, že súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že predmetom nájmu bola stavba ako celok, aj napriek tomu, že žalovaný nevyužíval všetky priestory stavby. V tomto smere poukázal aj na to, že sťažovateľka ako prenajímateľ označila predmet nájmu ako „stavba“, teda neobstoja tvrdenia sťažovateľky, že vôľou sťažovateľky bolo uzatvoriť zmluvu o nájme nebytových priestorov, ale vôľa prenajať žalovanému celú stavbu (bod 11 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

2.3. Proti rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľka podala dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v ktorom namietala, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uplatniť procesné práva, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces z dôvodu, že súdy nižších inštancií arbitrárnym spôsobom odmietli vykonať navrhnutý dôkaz – výsluch bývalého štatutára sťažovateľky, preto odôvodnenie odvolacieho rozsudku krajského súdu je nedostatočné a nepreskúmateľné. Sťažovateľka zároveň uplatnila aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V rámci neho vyjadrila nesúhlas s právnym posúdením, že došlo k uzavretiu nájomnej zmluvy konkludentne v dôsledku nesprávne zistenej skutkovej okolnosti, že predmetom nájmu bola Hala A, čo je v rozpore s obsahom spisu s poukazom na predzmluvné rokovania medzi stranami. Keďže predmetom nájmu v skutočnosti boli podľa názoru sťažovateľky nebytové priestory, bolo potrebné, aby bola uzavretá zmluva v písomnej forme podľa zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 116/1990 Zb.“), preto vo veci konajúce súdy nesprávne aplikovali § 663 Občianskeho zákonníka.

2.4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) dovolanie sťažovateľky odmietol napadnutým uznesením č. k. 1 Obdo 29/2021 z 27. apríla 2022. Pri uplatnenom dovolacom dôvode podľa § 420 písm. f) CSP (absencia odôvodnenia zamietnutia návrhu sťažovateľky na vykonanie dôkazu výsluchom svedka) dovolací súd konštatoval, že nie je daný, keďže danou námietkou sa zaoberal odvolací súd a odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej a odvolacej inštancie tvoria jeden celok. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolací súd po rekapitulácii rozhodných skutočností, ktoré vyplynuli z dokazovania a ktoré založili skutkové zistenia súdov nižších inštancií v súvislosti s položenou otázkou, dospel k záveru, že samotné polemizovanie s odôvodnením rozhodnutí súdov v rovine spochybňovania výsledkov vykonaného dokazovania a skutkových záverov nezakladá prípustnosť jeho dovolania podľa uplatneného dôvodu. Dovolací súd nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, pretože nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovoláním sa preto nemožno domáhať revízie skutkových zistení ani prieskumu vykonaného dokazovania (bod 43). Vychádzajúc z uvedeného, najvyšší súd dospel k záveru, že námietky nesprávneho právneho posúdenia nespĺňajú kvalitatívne požiadavky na dovolanie v časti vymedzenia dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 CSP, preto aj dovolanie v tejto časti odmietol ako procesne neprípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v sťažnosti rozsiahlo argumentuje v prospech porušenia svojich práv napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu, pričom odôvodnenie a závery odvolacieho súdu považuje za arbitrárne a nedostatočné. Svojím obsahom ide o totožnú argumentáciu, ktorú sťažovateľka uplatnila už v priebehu konania pred všeobecnými súdmi, najmä však pred dovolacím súdom v rámci svojho dovolania. Pokiaľ ide o odôvodnenie namietaného porušenia svojich označených práv rozhodnutím dovolacieho súdu, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka v sťažnosti zotrvala na svojom právnom posúdení veci, z čoho vyvodzovala porušenie svojich označených práv nedostatočným a arbitrárnym prístupom dovolacieho súdu pri posúdení jej výhrad a námietok vznesených v dovolaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie, či všeobecné súdy dali dostatočné a ústavne konformné odpovede na relevantné otázky súvisiace s predmetom sporu, ako aj tam uplatnenú argumentáciu.

III.1. K porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu

5. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že sťažovateľka napáda rozsudok krajského súdu, pričom napadnuté rozhodnutie v rozpore s § 123 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) k sťažnosti nepripojila. Ústavný súd vzhľadom na nižšie uvedené dôvody tento nedostatok neodstraňoval.

6. Proti napadnutému rozsudku bola sťažovateľka oprávnená podať dovolanie, čo aj využila. Dovolanie predstavovalo účinný prostriedok, prostredníctvom ktorého najvyšší súd poskytoval ochranu základným právam i právam zaručeným medzinárodnými zmluvami, ktorých porušenie sťažovateľka namieta v ústavnej sťažnosti. Je tak naplnená ústavná podmienka na aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorý ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv i práva podľa dohovoru rozsudkom odvolacieho súdu. Uvedené sa týka posúdenia jej námietok (namietanej arbitrárnosti, pozn.) údajne zakladajúcich dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

7. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu

8. Sťažnostná argumentácia, ako už bolo konštatované, bola v podstatných námietkach identická s dovolacou argumentáciou, na ktorú dovolací súd poskytol relevantné odpovede. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu odôvodnení rozhodnutí vo veci konajúcich súdov, považuje riešenie a výsledok sporu za spravodlivý, pričom na rozdiel od sťažovateľky považuje odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov za dostatočné, argumentačne konzistentné, rešpektujúce na vec dopadajúcu právnu úpravu v kontexte rozhodných skutočností.

9. Pokiaľ ide o vyhodnotenie dôvodu prípustnosti dovolania sťažovateľa podľa § 420 písm. f) CSP, ústavný súd sa stotožňuje s názorom dovolacieho súdu o tom, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu poskytlo sťažovateľke dostatočné a ústavne konformné odpovede na všetky námietky súvisiace s predmetom sporu aj v časti tvrdenej vady odňatia možnosti konať pred súdom z dôvodu nevykonania navrhnutého dôkazu. Preto konštatuje, že dovolací súd dospel k ústavne udržateľnému záveru neexistencii tohto dôvodu prípustnosti dovolania.

10. Pokiaľ ide o dôvod prípustnosti dovolania sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a sťažovateľkou nastolenú otázku v súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci (pozri bod 2.3. odôvodnenia tohto uznesenia, pozn.), ústavný súd považoval hodnotenie nastolenej „právnej“ otázky najvyšším súdom za ústavne konformné, zodpovedajúce rozhodným skutočnostiam veci. Záver najvyššieho súdu, že sťažovateľka sa položenou otázkou domáhala prehodnotenia správnosti a úplnosti skutkových zistení, ktoré mali zakladať iné právne posúdenie veci, možno považovať za ústavne konformný záver. Predpokladom relevantnosti sťažovateľkinej otázky bolo opačné skutkové zistenie, ako vyplynulo z dokazovania (uzavretie nájomnej zmluvy konkludentne na základe akceptácie čiastočných úhrad sťažovateľkou vystavených faktúr za nájom Haly A a nerušené užívanie Haly A žalovanou, pozn.), a to že v okolnostiach veci vzhľadom na predmet nájmu mala byť uzavretá písomná zmluva podľa zákona č. 116/1990 Zb. Inak povedané, sťažovateľka sponchybovala skutkové zistenie, že predmetom nájmu bola stavba, resp. časť budovy Haly A, a domáhala sa prehodnotenia tohto zistenia tak, že v okolnostiach veci bol predmetom nájmu nebytový priestor, ktorý sťažovateľka chcela prenajať ako nebytový priestor a z toho dôvodu mala byť uzavretá zmluva podľa zákona č. 116/1990 Zb., čo podľa jej názoru zakladá nesprávnosť právneho záveru, že nájomná zmluva bola uzavretá konkludentne. Tieto tvrdenia a argumenty sťažovateľky aj podľa názoru ústavného súdu možno vyhodnotiť ako účelové tvrdenia, ktoré nekorešpondujú zo zisteným skutkovým stavom veci a s ktorými sa dostatočne a riadne vysporiadali vo veci konajúce súdy v priebehu napadnutého konania.

11. Ústavný súd dospel k záveru, že neexistuje relevantný súvis medzi namietanými právami sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivý proces na jednej strane a napadnutým uznesením dovolacieho súdu na strane druhej. Na základe uvedeného sťažnosť sťažovateľky v tejto časti

namietaných práv odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

12. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu